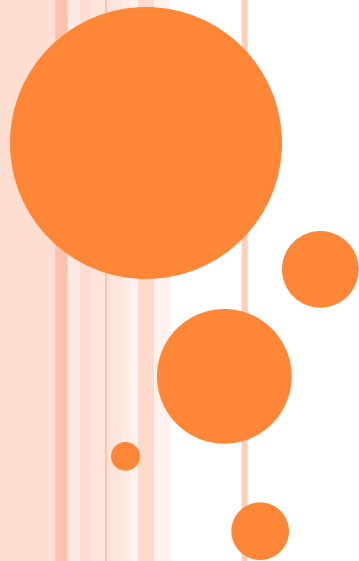

BIOLOGIE DÍTĚTE II.

DOPLŇUJÍCÍ PEDAGOGICKÉ STUDIUM PRO UČITELE VVP
ZS 2013/2014

PhDr. Jitka Jirsáková, Ph.D.
jitkajirsakova@seznam.cz

PŘÍPRAVA NA POROD

- předporodní kurzy
- literatura a internet
- těhotenská cvičení
- výběr porodnice (registrace v Praze)
- vybavička pro dítě
- taška k porodu
- otec u porodu
- porodní plán
- porod doma, do vody, dula ...
- klasické vedení porodu x aktivní porodnictví
- „porod bez násilí“ (něžný) podle Frederika Leboyera (1974)

POROD

- vypuzení plodu z dělohy stahy děložní sliznice
- **oxytocin** = hormon zadního laloku podvěsku mozkového (hypofýzy)
- má 3 doby porodní:
 - 1) **doba otevírací** = nepravidelné stahy dělohy; pokles hladiny progesteronu; vylučování oxytocinu; roztlačování děložní branky (+- 3 - 12 hodin)
 - 2) **doba vypuzovací** = odtok plodové vody, vypuzení plodu (10 - 60 minut)
 - 3) **doba lůžková** = vypuzení placenty (podání oxytocinu nitrožilně)
- ohrožení plodu při porodu (hypoxie - nedostatek kyslíku; možnost poranění; infekce)

- poloha ženy při porodu (různé možnosti)
- epizotomie (nástřih) ano či ne ?

.

Ošetření novorozence

- přestřižení pupečníku po jeho dotepání; dítě je položeno matce na nahé tělo
- otře se vyhřátou plenou
- odsají se zbytky plodové vody z úst i nosu
- desinfekce očí
- hodnocení zdravotního stavu dítěte (Apgar-skóre = počet srdečních tepů, dýchání, napětí svalů, odpověď na podráždění, barva kůže)
 - hodnotí se v 1, 5 a 10 minutě po porodu (např. 10-10-10)
- sestra dítě zváží, změří a označí číslem
- zabalené ho přiloží matce prvně k prsu (cca do 30 min po porodu - vzestup hormonů prolaktinu a oxytocinu)
- vyšetření novorozence pediatrem

OBDOBÍ POSTNATÁLNÍ NOVOROZENECKÉ OBDOBÍ

- začíná přestřižením pupečníku a trvá do 28.dne života dítěte
- adaptace na podmínky mimo dělohu (začíná normálně fungovat dýchací a cévní soustava)
- změny ve složení krve → redukce počtu červených krvinek (**novorozenecká žloutenka** = vzestup hladiny bilirubinu v krvi; svícení modrým světlem) → uvolňuje se červené krevní barvivo → žlučové barvivo bilirubin
- malá schopnost regulace tělesné teploty (snadno se přehřeje i podchladí)
- smolka - první vyprázdnění střeva, tmavé barvy

- nezralá nervová soustava → závislost na matce
- Moroův reflex → podtržení podložky po dítětem; šermíř
- hmotnostní úbytek → 5 - 10 % porodní hmotnosti během prvních 3dnů
- ošetření pupečního pahýlu → vysoušení lihem; odstranění při odchodu z porodnice
- screeningová vyšetření v porodnici → vzorek kapilární krve z patičky → porucha funkce štítné žlázy, fenylketonurie, porucha hormonů nadledvin
- vyšetření oční čočky a sluchu novorozence
- vyšetření kyčlí ortopedem (3. - 4.týden)

Donošený novorozenec

- porodní hmotnost 3000 - 4000 g
- porodní délka cca 50 cm
- obvod hlavy cca 34 cm
- tělesná proporcionalita = velká hlava, dlouhý trup a krátké končetiny

RIZIKOVÝ NOVOROZENEC

- poruchy poporodní adaptace
- patří sem novorozenci z rizikových těhotenství, nedonošené děti, hypotrofické, děti s vrozenými vadami a děti ohrožené nebo poškozené při porodu
- nedonošený novorozenec → narozen před 37.týdnem těhotenství; anatomická i funkční nezralost orgánů, nebezpečí hypoxie = inkubátor
- hypotrofický novorozenec → takový, který po normální délce těhotenství váží méně než 2500 g (způsobeno hl. špatnou výživou matky nebo poruchou přenosu živin placentou)
- přenošený novorozenec → narozený po 41.týdnu těhotenství; možnost hypertrofie - velká porodní hmotnost

ŠESTINEDEĹÍ

- období, kdy se tělo ženy vrací do původního stavu
- hojí se poranění vzniklá při porodu
- pohlavní orgány a celý organismus se vrací do stavu před otěhotněním (zavinování dělohy)
- zahajuje činnost mléčná žláza, nastává kojení
- žena po porodu je ponechána 2 hodiny na porodním sále pro případ komplikací
- „rooming-in“ v porodnicích
- nedělcce se sleduje teplota a krevní tlak
- kontrola porodních poranění, „očistků“ (lochie), pravidelnost stolice a močení
- propuštění z porodnice 4.-5. den, po císařském řezu 5.-7. den

KOJENECKÉ OBDOBÍ

- od 29. dne do 1. roku života dítěte
- kojení (alespoň 4. - 6.měsíců)
- rychlý růst a intenzivní psychomotorický vývoj
- růstové tempo v tomto období je nejprudší v celém růstovém období po narození
 - novorozenec = 50 cm , 3-4kg , 34 cm (obvod hlavy)
 - kojeneček 1.rok = 75 cm, 10 kg , 46 cm (obvod hlavy)
- osifikace kostry (např. vývoj kyčelního kloubu = od 3.-4.měsíce osifikační jádra v hlavici stehenní kosti)
- vývoj páteře → postupné vzpřimování dítěte a dvojesovité prohnutí
- vývoj lebky → po narození není zcela zkostnatělá; kraniostenózy (předčasný srůst švů lebečních)
- vývoj zubů → mléčný chrup; mezi 5.-9.měsícem (v 1.roce cca 8 zubů)

- intenzivní motorický vývoj batolete
- velký mezník je úsměv dítěte! (ve 2.měsíci reaguje úsměvem na úsměv, již není bezděčný)
- reakce na světlo, hluk
- v 6.měsících se převalí ze zad na břicho
- okolo 9.měsíce sedí a začíná se stavět
- kolem 1.roku začíná 1.krůčky
- ke konci 1.roku spí cca 14 hodin denně
- neustále se učí
- rozvoj řeči (3 - 5 slov v 1.roce)
- od 6.měsíce postupné zavádění příkrmů
- výživa dětí

BATOLE (1-3 ROKY)

- osamostatňování dítěte - v chůzi, řeči, přijímání potravy, udržování čistoty a v poznávání okolního prostředí
- častá zranění v tomto věku
- zpomalení růstového tempa (v průměru o 12 cm = ve 2 letech cca 87 cm, tj. přibližně 50% konečné výšky v dospělosti; ve 3 letech cca 97 cm, o 9 cm)
- hmotnost → za 2rok o 3 kg, za 3rok o 2 kg (cca 15kg)
- předozadní zploštění hrudníku
- růst lebky → ve 2 letech o 2 cm; ve 3 letech o 1 cm
- v 1,5roce se uzavírá přední lupínek
- vývoj chrupu → dokončení prořezání dočasného chrupu (20zubů)
- dítě si již skutečně hraje, jen neprohází!
- ke konci 2.roku zná užívá již 200 slov; začíná tvořit věty; co je to?; o sobě mluví ve třetí osobě
- ve 3 letech zná již 3000 slov, otázka proč?; používá zájmeno „já“ → uvědomuje si svou identitu a odlišení od druhých

PŘEDŠKOLNÍ VĚK (4 - 6 LET)

- hlavní činností v tomto věku je hra s tvořivými prvky a pravidly (rozvoj jemné a hrubé motoriky, myšlení, paměti, představivosti, řeči i sebeovládání)
- růstové tempo → plynulé, o 6-7 cm za rok
- hmotnost → cca o 2 kg za rok
- v 6 letech v průměru měří 117 cm a váží 21 kg
- rozdíl ve výšce a hmotnosti mezi chlapci a dívkami je malý
- první proměna postavy → mezi 5. a 6. rokem → prodloužení končetin, ztenčení vrstvy podkožního tuku (tzv. období první vytáhlosti)
- **Filipínská míra** → zda se prsty pravé ruky dotkne levého ušního boltce (přes temeno hlavy)
- prořezání trvalého chrupu (kolem 6.roku)
- období prvního vzdoru; nutný sociální kontakt

ŠKOLNÍ VĚK (7 - 14 LET)

- dělí se na mladší a starší školní věk
- hlavní činností je učení (povinná školní docházka)
- zásadní změna životních podmínek
- nutný kvalitní spánek a relaxace
- rozlišování tvaru těla chlapců a dívek → vývoj druhotných pohlavních znaků
- chlapci jsou až do 10let stále větší a než dívky
- vadná držení těla
- logopedická cvičení na vady řeči
- od 12let - období druhé vytáhlosti (urychlený růst)
- v 11 - 13 letech mají dívky větší výšku i hmotnost než chlapci
- trvalý chrup → v 15 letech 28 zubů
- období druhého vzdoru → puberta

ADOLESCENCE (15 - 18 LET)

- dosažení pohlavní dospělosti
- dívky → růst končí kolem 16.roku
- chlapci → růst končí kolem 18.roku
- citová rozkolísanost → emocionální labilita
- zvýšená hormonální aktivita → zájem o druhé pohlaví, první sexuální zkušenosti
- sekulární trend (sekulární akcelerace) → vývojový směr, projevuje se zvyšováním tělesné výšky a hmotnosti dospělých a urychlením růstu a vývoje dětí a mládeže
 - její příčiny: zlepšování sociálních a ekonomických podmínek ve vyspělých zemích
 - ↑ tělesné výšky mužů o 1 cm za 10 let od začátku 20.století

DĚKUJI ZA POZORNOST!

